

Sygn. akt I C 12/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 listopada 2013 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Wojciech Zatorski

Protokolant: Anna Drozd

po rozpoznaniu w dniu 06 listopada 2013 roku w Świdnicy

na rozprawie sprawy z powództwa: **H. P.**

przeciwko **K. S.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego K. S. na rzecz H. P. kwotę 3900zł (trzy tysiące dziewięćset złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 05 maja 2011r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 1280zł.

UZASADNIENIE

Powód H. P. wniósł o zasądzenie od K. S. kwoty 3.900 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 05.05.2011r. do dnia zapłaty i obciążenie pozwanego kosztami procesu (k. 2). W uzasadnieniu pozwu wskazał, że uiścił na rzecz pozwanego kwotę 5.200 zł tytułem obowiązku naprawienia szkody orzeczonego wobec jego syna M. P. (1) w postępowaniu karnym w tej właśnie kwocie, pozwany nieprawdziwie podał kuratorowi sądowemu, że nie otrzymał od zobowiązanego żadnej kwoty, co stało się podstawą zarządzenia wykonania kary wobec syna powoda, zaś po jego aresztowaniu powód przedsięwziął wszelkie kroki w celu zwolnienia syna, w tym skontaktował się z pozwanym, który zapewnił go, że nie otrzymał od syna powoda żadnych pieniędzy i nie dochodzi od niego żadnych roszczeń w postępowaniu cywilnym, w wyniku czego powód dokonał spornej wpłaty, co nastąpiło jednak bezpodstawnie, gdyż syn powoda już wcześniej zwrócił pozwanemu kwotę 3900 zł; pozwany dopuścił się zatem czynu niedozwolonego wprowadzając powoda w błąd, skutkiem którego powód rozporządził swoim majątkiem nie będąc do tego zobowiązany ; dodatkowo podniósł, że roszczenia pozwanego w postępowaniu cywilnym zostały zaspokojone w łącznej kwocie 1.659,91 zł na podstawie układu zawartego z wierzycielami w ramach postępowania upadłościowego zatwierdzonego przez sąd gospodarczy; alternatywnie wskazał także na odpowiedzialność pozwanego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, bowiem bez podstawy prawnej uzyskał on korzyść majątkową od powoda jego kosztem (k. 3).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że mimo obowiązku nałożonego wyrokiem nie otrzymał od syna powoda żadnych pieniędzy do czasu wpłaty dokonanej przez powoda, nie jest prawdą, że podał nieprawdę, gdyż syn powoda nigdy nie wpłacił na jego konto żadnych pieniędzy, po opuszczeniu zakładu karnego syn powoda przyjechał z ojcem do pozwanego i groził mu oraz próbował wyłudzić kolejne pieniądze, jeżeli powód postanowił dopomóc synowi w opuszczeniu więzienia, pozwany nie widzi powodu, dla którego musiałby oddać powodowi pieniądze, które ukradł mu jego syn (k. 17-18).

Sąd ustalił:

Wyrokiem SR w Świdnicy z dnia 17.09.2009r. w sprawie VI K 221/09 syn powoda M. P. (1) skazany został za czym z art. 286 § 1 kk popełniony na szkodę pozwanego, polegający na doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wprowadzenie w błąd co do możliwości realizacji zawartej z nim umowy o wykonanie schodów, na poczet której pobrał zaliczkę w kwocie 5200 zł, której nie zwrócił, na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby oraz obowiązkiem naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pozwanego kwoty 5.200 zł w terminie 6 miesięcy od daty prawomocności wyroku . Wyrok uprawomocnił się dnia 08.10.2009r.

W postępowaniu wykonawczym, prowadzonym wobec syna powoda w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary, pozwany dnia 28.04.2010 poinformował kuratora sądowego, że nie uzyskał dotąd żadnych pieniędzy tytułem naprawienia szkody.

Postanowieniem SR w Świdnicy z dnia 20.07.2010r. zarządzono wobec syna powoda wykonanie kary orzeczonej w/ w wyroku albowiem nie wykonał obowiązku naprawienia szkody.

Dowód:

Akta VI K VI K 221/09 – k. 8i i 83

Akta VI Ko 940/10 – k.1 i 10

Syn pozwanego w dniach 17 i 21.03.2009r. przelał na ten rachunek bankowy żony pozwanego o nr (...), kwoty odpowiednio 2.600 zł i 1.300 zł. W tytule transakcji wskazał: zwrot zaliczki.

Z tego samego rachunku, tj. nr (...), dnia 17.04.2008r. uprzednio wpłynęła na rachunek syna powoda kwota 5200 zł tytułem zaliczki na poczet wykonania schodów, K. S., Ś. ul. (...).

Dowód:

Potwierdzenia przelewu : k. 7-8

Zestawienie transakcji: k. 50

Następnie syn powoda zamierzał wyjechać za granicę, lecz został dnia 30.04.2011r. zatrzymany na przejściu granicznym w Ś., w związku z postanowieniem o zarządzeniu wykonania wobec niego uprzednio zawieszony kary pozbawienia wolności. Wówczas telefonicznie poprosił ojca, by wyciągnął go z aresztu. Następnie powód ustalił w SR w Świdnicy przyczyny i okoliczności zarządzenia wykonania kary wobec swego syna, po czym wraz z K. P. (1) (koleżanką syna i jednocześnie substytutem jego obrońcy w postępowaniu wykonawczym) dnia 05.05.2011r. udał się do miejsca pracy pozwanego, w celu uzyskania informacji, czy syn cokolwiek zapłacił mu z tytułu obowiązku naprawienia szkody i czy kierował przeciwko synowi sprawę cywilną o zasądzenie kwoty 5200 zł, na oba pytania uzyskując odpowiedź przeczącą. Wtedy powód, będąc przygotowany do zapłaty pozwanemu kwoty 5200 zł w gotówce zaproponował taki sposób naprawienia szkody, lecz wobec żądania pozwanego, by uczynić to przelewem, dokonał wpłaty w/w kwoty na wskazany przezeń rachunek bankowy nr (...), wpisując w tytule płatności : tytułem naprawienia szkody, w wykonaniu wyroku sygn. VI K 221/09.

Dowód:

Częściowo zeznania świadka M. P.: k. 68

Przesłuchanie powoda: k. 52

Zeznania K. P.: k.510.

Akta VI Ko 940/10: k.13

Akta VI K2211/09: k.112

Na podstawie nakazu zapłaty SR w Świdnicy z dnia 12.06.2009r. sygn. VI Nc 293/09 pozwany dnia 06.10.2009r. wystąpił o egzekucję przeciwko synowi powoda zasądzonej tym nakazem należności w kwocie 5200 zł z odsetkami i kosztami.

Dnia (...) syn powoda udzielił ojcu w toku postępowania egzekucyjnego pełnomocnictwa do reprezentacji we wszystkich sprawach związanych z jego działalnością gospodarczą, przed sądami cywilnymi, w tym gospodarczymi i w postępowaniu egzekucyjnym

Dowód:

Akta Km 243/10 – pełnomocnictwo z 3.06.2011r

Wobec syna powoda toczyło się postępowanie upadłościowe, zakończone układem zatwierdzonym dnia 05.06.2012r. przez SR – Sąd Gospodarczy w Legnicy. W następstwie powód działając imieniem syna dokonał w dniach 09.10.2012 i 09.11.2012r. dwóch przelewów na rachunek pozwanego w kwotach po 829,95 zł.

Dowód:

Postanowienie: k.9

Potwierdzenia przelewu: k. 10-11

Pozwany nie posiada z żoną rozdzielnosci majątkowej

Dowód:

Zeznania pozwanego: k. 53

Sąd zważył:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 11 /zd.1/ kpc ustalenia wydanego w postępowaniu karnym wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiąże sąd w postępowaniu cywilnym. Związanie takie dotyczy m.in. osoby pokrzywdzonego; ma też zastosowanie do wyroku, co do którego nastąpiło zatarcie skazania (por. KPC pod red. A. Jakubeckiego, teza 2 do art. 11, LEX/el 2013 i cyt. tam orzecznictwo SN). Syna powoda skazano za przestępstwo oszustwa na szkodę pozwanego, co wskazuje status tego drugiego, jako poszkodowanego w sprawie karnej, chociaż finansowanie przedsięwzięcia, z którego nie wywiązał się syn powoda, a które stanowiło w istocie podstawę skazania, nastąpiło z rachunku nr (...), tj. z rachunku, którego właścicielem jest żona pozwanego (k. 7-8 i 50). Ponieważ ponadto pozwany nie ma rozdzielnosci majątkowej ze swą żoną kwestia właściciela rachunku jest w zasadzie bez znaczenia, skoro z racji ustroju majątkowego małżonków zarówno środki pochodzące na zaliczkę dla syna powoda, jak i środki zwrócone przez tegoż stanowiły majątek wspólny pozwanego i jego żony.

Innymi słowy, jeżeli to nie pozwany miałby być legitymowany biernie w sprawie (skoro pieniądze formalnie nie zostały przez syna powoda zwrócone /bezpośrednio/ jemu, lecz na rachunek żony, co zresztą prowadzić musiałoby do nieracjonalnego wniosku, że pozwany nie powinien być poszkodowanym w sprawie karnej, bowiem to nie z jego rachunku nastąpiła wpłata zaliczki dla syna powoda), wówczas zniweczony zostałby zapis art. 11 kpc o bezwzględnie wiążącym co do popełnienia przestępstwa wyroku karnym, stwierdzającym przestępcze działanie syna powoda właśnie na niekorzyść pozwanego.

Syna powoda obciążał prawnokarny obowiązek naprawienia szkody na rzecz pozwanego (orzeczony na podstawie art. 72 § 2 kk – pkt III wyroku na k. 81akt karnych), jednak zarządzenie wykonania kary (k. 10 akt VI Ko 940/10) zniweczyło tę powinność, skoro odpadła podstawa obowiązków probacyjnych w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary (por. SN z 20.02.2013r. sygn. V KK 434/12, LEX 1289074).

W dacie pozwu natomiast skazanie uległo już zatarciu ex lege (art. 106 i art. 76 § 1 kk), zatem uważane jest za niebyłe. Zatarcie skazania tworzy fikcję prawną, że do skazania nie doszło ; oznacza przywrócenie skazanemu statusu osoby niekaranej w zakresie przypisanego czynu (por. Komentarz do Kodeksu Karnego, część ogólna, pod red. K. Buchały, Warszawa 1994, s. 488-499, teza 1 i 3, A. Marek, Kodeks karny. komentarz, LEX 2010, teza 3 do art. 106, a także W. Świda, Prawo Karne, Warszawa 1989, s. 329). Jest oczywiste, że zatarcie skazania nie zniweczy wszystkich skutków ukarania sprawcy. W szczególności nie chodzi o domniemanie eliminacji wydanego uprzednio wyroku z porządku prawnego jako w ogóle nie istniejącego (nie wydanego), skoro zatarcie skazania nie przywróci skazanemu praw, urzędów, orderów czy też odznaczeń (por. postanowienie SN z dnia 4 stycznia 2011 r., (...) 32/10, Prok. i Pr. Wkładka 2011, nr 6, poz. 5), jednak z istoty tej instytucji wynika uznanie za niebyłe orzeczenia winy i wymierzenia kary, czyli właśnie skazania. Innymi słowy, jeżeli probacyjny obowiązek naprawienia szkody orzeczony przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary zostaje zniweczony na skutek zarządzenia jej wykonania (brak kary zawieszony), tym bardziej zostaje on zniesiony na skutek zatarcia skazania (brak kary w ogólności).

Wobec powyższego mało racjonalna wydaje się argumentacja pozwanego co do spełnienia świadczenia przez powoda, jak w odpowiedzi na pozew.

Jeżeli natomiast chodzi o obowiązek orzeczony w postępowaniu cywilnym (nakaz zapłaty), zagadnienie to w ogóle abstrahuje od płatności dokonanej przez powoda, zwłaszcza wobec motywów jej dokonania i wskazania w tytule płatności naprawienia szkody w sprawie karnej.

Trudno oceniać zachowanie syna powoda po osadzeniu w areszcie w związku z zarządzeniem wykonania kary ściśle w kategoriach pełnomocnictwa dla ojca do zapłaty kwoty należnej z tytułu obowiązku naprawienia szkody. Syn powoda jeszcze nie wiedział przecież wówczas, co stanowiło przyczynę „odwieszenia” kary (skoro postanowienie w tym zakresie objęte było tzw. fikcją doręczenia – k. 12 akt VI Ko 940/10) a wobec zlecenia zwrotnego przelewu kwoty /częściowej/ zaliczki mógł przypuszczać, że sprawę z pozwanym może traktować jako choćby częściowo zakończoną. Była to więc po prostu prośba syna powoda skierowana do ojca, by „wyciągnął” go z aresztu. Potwierdzeniem powyższego są dalsze poczynania powoda, który sam podjął decyzję, jakie kroki należy podjąć i jak zaplanowane czynności przeprowadzić, a następnie sam je zrealizował, w tym w szczególności z własnych środków sam dokonał zapłaty spornej kwoty. Okoliczności tej sytuacji, w szczególności ściśle powiązanie działań powoda z osadzeniem syna w areszcie, wskazują na intencjonalny charakter zachowania powoda wynikający z tych realiów i ukierunkowany na ich zmianę, w szczególności obliczony na uzyskanie zwolnienia syna. Przeczy to lansowanej przez pozwanego tezie o pełnomocnictwie dla powoda ze strony jego syna, co miałyby świadczyć, że nie powód, lecz jego syn jest czynnie legitymowany w sprawie. Nie wynika to ani ze słów powoda i jego syna (zatem osób, które miałyby być stronami tych ustaleń), ani z opisanych powyżej okoliczności, wedle których powód po prostu podjął się „wyciągnięcia” syna z aresztu. Dodać można, że jeżeli ani powód, ani jego syn, początkowo nie wiedzieli, jaka jest przyczyna aresztowania M. P. (co zresztą znajduje potwierdzenie w aktach VI K 221/09 na k. 103 oraz w „kalendarzu” zdarzeń mających miejsce podczas tzw. długiego weekendu), nie mogli też wiedzieć do czego mogliby pełnomocnictwa udzielać i co w imieniu reprezentowanego czynić.

Uzupełniająco dodać należy w tej części rozważań, że powód uiścił na rzecz pozwanego kwotę 5200 zł co prawda tytułem naprawienia szkody za syna, lecz jako zleceniodawcę przelewu wskazał siebie. Ponadto kwotę tę zapłacił na inny rachunek niż rachunek „do rozliczeń” na potrzeby spornej umowy, co dodatkowo pokazuje brak zbieżności sugerowanej przez pozwanego, a jeżeli pozwany twierdzi, że powód zapłacił za syna, to tylko dodatkowo potwierdza, że sam powód nie był zobowiązany do zapłaty w sprawie.

W konsekwencji, wobec powyższego dalszy zarzut pozwanego o przelewie przez jego żonę kwoty 3900 zł na rachunek syna powoda jest dla sprawy bez znaczenia, skoro nie dotyczy stron niniejszego postępowania.

Oceny powyższej nie zmienia pełnomocnictwo udzielone powodowi przez syna w toku egzekucji ; pochodzi ono z daty 03.06.2011r. (zatem już po spornej wpłacie), co wskazuje, że w zakresie objętym wolą zobowiązanego udzielał on pełnomocnictwa według swego uznania. Powyższe wskazuje również, że powoływanie się przez pozwanego na czynności powoda w postępowaniu gospodarczym jest chybione. Data w/w pełnomocnictwa i data układu zatwierdzonego dnia 05.06.2012r. wskazują, że czynności powoda zmierzających do „wyciągnięcia” syna z aresztu nie można łączyć i w ogóle traktować jednolicie z czynnościami późniejszymi, mającymi formalne oparcie w pełnomocnictwie i zmierzającymi do regulacji konkretnych, wiadomych obu w/w kwestii. W szczególności wpłaty dokonane przez ojca powoda po układzie i jego wykonaniu mają już uzasadnienie w pełnomocnictwie (k. 9-10).

Przeprowadzone dowody wskazują, że pozwany oświadczył powodowi, że od jego syna nie otrzymał żadnych pieniędzy, skutkiem czego powód zapłacił pozwanemu ze swego majątku kwotę 5200 zł, celem uzyskania dowodu na wykonanie obowiązku naprawienia szkody z wyroku karnego, pomimo wcześniejszego otrzymania przez pozwanego od syna powoda kwoty 3900 zł. Jest więc oczywiste, że bez podstawy prawnej uzyskał on kosztem powoda korzyść majątkową wynikającą z kwot /częściowo/ podwójnie wpłaconych przez powoda i jego syna. Wobec wpłaty powoda w kwocie 5200 zł i wpłaty syna powoda w kwocie łącznej 3900 zł, ta ostatnia kwota stanowi o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego (art. 405 kc).

Powód powołuje się jednak głównie na odpowiedzialność pozwanego w oparciu o czyn niedozwolony, a tym jest zawinione zachowanie sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego (art. 415 kc). Realia sprawy upoważniają do wniosku, że pozwany popełnił taki czyn. Na wstępie przypomnienia wymaga, że niewiarygodne są tłumaczenia pozwanego co do niewiedzy o zwrocie przez syna powoda kwoty 3.900 zł. Jest to znaczna suma obecnie (zatem z pewnością była taką również w 2009r.), która zapewne nie pozostałaby nie zauważona w budżecie domowym nawet posażnej rodziny. Ponadto, jeżeli pozwany nie ma wiedzy o ruchu środków pieniężnych na rachunku, na który wpłynęły pieniądze od syna powoda, a z którego to rachunku uprzednio została przelana zaliczka tytułem umowy o wykonanie schodów, doprawdy nie wiadomo, skąd pozwany wiedziałby, że w ogóle synowi powoda wpłacono zaliczkę, ten zaś uchybił jakimkolwiek obowiązkom, w szczególności co do wykonania umowy, jeżeli wobec braku stosownej wpłaty nie musiałby nic wykonywać. W uzupełnieniu wskazać należy na protokół konfrontacji w postępowaniu karnym, w którym pozwany wprost wskazuje na nr konta, z którego wpłynęła zaliczka dla syna powoda (k. 38 akt VI K 221/09), co wskazuje na wiedzę pozwanego o tym koncie (jego numerze) i fakt wysłania przezeń zleceniobiorcy pieniędzy z tego konta. Dodatkowo argument prawny w postaci ustroju wspólności ustawowej pozwanego i jego małżonki, i tak czyni to zagadnienie prawnie obojętnym. Pozwany zawinił zatem podaniem powodowi, że nie otrzymał od jego syna żadnych pieniędzy, gdyż była to informacja nieprawdziwa. Skutkiem tego powód rozporządził swoimi pieniędzmi i doznał uszczerbku na mieniu, który łączy się z zachowaniem pozwanego związkiem przyczynowym, bowiem gdyby nie to zachowanie, powód nie świadczyłby na rzecz pozwanego. Szkoda powoda w tej sytuacji stanowi w zasadzie całość wpłaconej kwoty, tj. 5200 zł, jednak skoro żądanie pozwu opiewało na kwotę niższą, brak podstaw do orzekania ponad żądanie pozwu (art. 321 § 1 kpc).

Od zasądanego roszczenia powodowi należą się nadto żądane odsetki od dnia spornej wpłaty, bowiem od tego dnia skutek w/w zachowania pozwanego nie dysponował swym majątkiem i z istoty tak ukształtowanego zobowiązania płynie obowiązek odsetkowy od dnia wyrządzenia szkody, nie zaś od dnia wezwania do zapłaty (art. 455 i art. 481§ 1 kc).

O kosztach postępowania (pkt II), j, orzeczono na podstawie art. 98§1 kpc, stosownie do wyniku sporu. Pozwany przegrywający proces obowiązany jest zatem zwrócić powodowi jego koszty, na które składają się opłata od pozwu (195 zł), wynagrodzenie pełnomocnika powoda w kwocie 600 zł, liczone od wartości przedmiotu sporu (§ 6 pkt 3 Rozp. Min. Spr. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ..), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł) i zwrot wydatków za dojazdy na rozprawę (468 zł) – zgodnie z przedłożonym spisem kosztów (k. 74).